

Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети жана И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетине караштуу Д.13.23.675 диссертациялык кеңештин эксперттик комиссиясынын мүчөсү п.и.д., профессор Д. Бабаев тарабынан даярдаган «13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика)» адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган *Кадырова Тойжан Рыскуловнанын «Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүнүн мотивациясын өркүндөтүүнүн методикасы»*- деген темадагы диссертациясына жазган

КОРУТУНДУСУ

Д. 13.23.675 диссертациялык кеңештин эксперттик комиссиясынын мүчөсү п.и.д. Д. Бабаев изденүүчү *Кадырова Тойжан Рыскуловна* тарабынан жазылган «13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика)» адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган «*Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүнүн мотивациясын өркүндөтүүнүн методикасы»*- деген темадагы диссертациясын окуп чыгып, төмөндөгүдөй чечимге келди:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Кадырова Тойжан Рыскуловна тарабынан берилген «*Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүнүн мотивациясын өркүндөтүүнүн методикасы»* - деген темадагы кандидаттык диссертациясы, диссертациялык кеңештин *профилине туура келет*. Аталган илимий иште, «13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика)»- адистигинин паспортуна толугу менен жооп берүүчү окутуунун теориясы жана методикасы боюнча илимий изилдөө иштери жүргүзүлгөн.

2. Илимий иштин максаты катары келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүнүн мотивациясын өркүндөтүүнүн методикасын иштеп чыгуу жана анын натыйжалуулугун педагогикалык эксперимент аркылуу аныктоо деп берилген.

2.1 Изилдөөнүн максатына жана илимий божомолуна жараша төмөнкү милдетер белгиленген:

1. Жогорку окуу жайларда келечектеги физика мугалимдерин даярдоонун теориялык жана практикалык аспектилерин анализдөө.
2. Келечектеги физика мугалимдеринин таанып-билүү ишмердүүлүгүн мотивациясын өркүндөтүүнүн методикасын иштеп чыгуу.
3. Келечектеги физика мугалимдеринин таанып-билүү ишмердүүлүгүнүн мотивациясын өркүндөтүү үчүн дидактикалык материалдарды иштеп чыгуу.
4. Физиканы окутууда студенттердин таанып-билүү ишмердүүлүгүнүн мотивациясын өркүндөтүү методикасынын эффективдүүлүгүн педагогикалык экспериментти жүргүзүү менен аныктоо.

Диссертациялык иштин **изилдөө объектиси** катары жогорку окуу жайларда келечектеги физика мугалимдерин даярдоо процесси каралган.

3. Изилдөөнүн предмети: келечектеги физика мугалимдерине молекулярдык физиканы окутуунун мисалында алардын окуу-таануу ишмердүүлүгүнүн мотивациясын өркүндөтүүнүн методикасын иштеп чыгуу.

Бул 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча изилдөөнүн багытына туура келет.

Диссертациялык темага байланыштуу илимий иштерди жүргүзүүдө төмөнкүдөй **илимий методдор колдонулган:** теориялык-изилденүүчү проблема боюнча психологиялык-педагогикалык, методикалык адабияттарды талдоо, логикалык ой жүгүртүү, салыштыруу, абстракциялоо, сурамжылоо, идеалдаштыруу, пикир алмашуу, алдыңкы тажрыйбаларды пайдалануу, эксперимент, педагогикалык тажрыйбаларды анализдөө жана жалпылоо.

Колдонулган илимий методдор, «13.00.02- окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика)»- адистиги боюнча изилдөө методдорунун талаптарына туура келет.

4. Диссертациялык теманын актуалдуулугу. Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларында физика мугалимдерин даярдоонун негизги маселелеринин бири – студенттердин билим сапатын

жогорулатуу болуп саналат. Мамлекетибизде кабыл алынган Билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясында: «...**билим берүү уюмдарында компетенттүү адистерди даярдоонун сапатын конкреттүү жакшыртуу; билим берүү системасындагы инсандын мотивациялык чөйрөсүнүн өнүгүшүнө, өсүшүнө багытталган ар тараптуу иштерди жакшыртуу...**» белгиленген¹. Өз учурунда физика адистигинде окуган студенттердин билим сапатын жакшыртуунун фундаментталдык негиздеринин бир катары окуу–таануу ишмердүүлүгүн мотивин жогорулатуу эсептелет. Мындан тышкары, Республикабыздагы 2021 – жылы бекитилген жогорку кесиптик билим берүү стандартында болочоктогу физика мугалими ээ болуучу компетенцияларда “... **келечектеги кесибинин коомдук маанисин түшүнөт, кесиптик ишмердүүлүгүн жүргүзүүгө мотивацияланып турат**” деп так жана даана көрсөтүлгөн.

4. Илимий натыйжалар.

Коюлган милдеттерге карата толук илимий натыйжалар алынган эмес. Ошондуктан баа берилген жок.

5. Диссертациялык иштин практикалык мааниси. Изилдөөнүн натыйжасында алынган илимий-методикалык жыйынтыктарды жогорку окуу жайлардын окуу процессинде колдонууга мүмкүн; Ошондой эле изилдөөнүн жыйынтыктары физика багытында окуган студенттерди, магистрлерди даярдоодо жана мугалимдердин квалификациясын өркүндөтүү институттарында пайдаланууга болот.

6. Автореферат менен диссертациялык иштин мазмунунун дал келиши.

Авторефераттын мазмуну диссертациянын мазмунуна толук дал келет. Авторефераттын резюмелери мамлекеттик, расмий жана англис тилдеринде бирдей жазылган.

7. Айрым мүчүлүштүктөр:

1. Диссертациянын 34,35,36,37,38,39 беттеринде “*мотив*” ,”*окуу процессине байланышкан мотивдерге*” ж.б. *мотивация* түшүнүктөрүнө талдоо жүргүзүлгөн, бирок 37 бетте гана “Келечектеги физика мугалимдеринин окууга болгон мотивациясы жөнүндөгү проблема каралган

Кайсыл проблема биринчи оорунда тургандыгын негиздөө керек!

1) Окуу-таануу ишмердүүлүкбү, же ишмердүүлүктүн мотивациясыбы?

2) Экинчи-мотивдерди өркүндөтүүнүн методикасыбы?

Бул түшүнүктөр кандай бири-бири менен байланышканы жөнүндө конкретүү методологиялык негиздемелер жок.

Жогорудагы татаал психодидактикалык түшүнүктөр такталгандан кийин, ***кандай инновациялык технологиялар*** келечектеги физика мугалимдерин кесиптик жактан даярдоодо сунушталды?

Окуу процессине кандай, ***мультимедиялык технологиялар*** киргизилди?

Физикадан лабораториялык-практикалык сабактарды, демонстрациялык эксперименттерди уюштурууда кандай жаны технологиялар, дидактикалык материалдар, өз алдынча иштерди уюштурууга жана аткарууга кандай иштелмелер, сунуштар даярдалды?

Бул суроолорго жооп жок.

3) Студенттердин “мотивациялык окуу-таануу процессине багытталган абалдары толук изилденген эмес.

Студенттердин окуу-таануу мотивдерин калыптандыруунун жолдорун, каражаттарын жана формаларын аныктоо керек.

Педагогикалык экспериментте аныкталган маалыматтар диссертациянын 13.00.02 окутуунун жана тарбиялоонун методикасы (физика) адистигинин паспортунун талаптарына жооп бербейт.

Диссертацияда жана авторефератта берилген А.А. Реан, В.А. Якунинанын окуу мотивациясын аныктоого багытталган диагностикалык методика универсалдуу эмес, өзгөчө табыгый илимдер үчүн. Аны пайдаланууда

физиканын предметтик билимдерин, билгичтиктерин, көндүмдөрүн жана компетенттүүлүгүн аныктоо керек.

8. Сунуш жана пикирлер.

1. Диссертациянын аталышына сөзсүз түрдө түзөтүү киргизүү зарыл. Диссертацияга “Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүнүн методикасы” деген аталышта түзөтүү киргизүү керек. Аталган диссертацияда “Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгү” бир багыттагы изилдөө проблемасы “окуу-имшердүүлүктүн мотивациясы” экинчи изилдөөнүн проблемасы. Ал эми “Ишмердүүлүктү өркүндөтүүнүн методикасын үчүнчү изилдөөнүн проблемасы, катары кароого болот.

2. Диссертациянын 39-40-41-42-43-44-45 беттеринде изилдөөчү

А) Ч.К. Рыспаеванын “Башталгыч класстын окуучуларынын окуу мотивациясын калыптандыруунун педагогикалык шарттары”

Б) С.С. Кулуеванын “Педагогикалык жогорку окуу жайларынын студенттеринин окуу жана кесиптик ишмердүүлүгүнө мотивацияны өнүктүрүү үчүн педагогикалык шарттар “

В) Ж.Т. Такенованын “Педагогические условия формирования мотивации к изучению иностранного языка у студентов неязыковых специальностей”

Г) Д.А. Полонянкиндин “Методика формирования мотивации учебной деятельности при обучении физике студентов младших курсов” аттуу диссертацияларын талдоого алган. Аталган диссертациялардан бир гана

Д.А. Полонянкинанын диссертациясы болочоктогу физика мугалимдеринин адистигине тиешеси бар.

Сунуштамалар

- 1) Диссертациялык теманын аталышы тактоону талап кылат.
- 2) Аталган мүчүлүштүктөрдү, сунуштарды түзөтүүдөн кийин гана, диссертацияны алдын ала коргоого сунуштоого болот.

- 3) Студенттердин окуу-таанып билүү ишмердүүлүгүнө багытталган физикалык маселелер, тажрыйбаларды жана проблемалык, эвристикалык тапшырмаларда даярдоо зарыл.
- 4) Диссертацияда коюлган изилдөөнүн милдеттерин жана мазмунуна түзөтүү киргизүү керек.

Жыйынтыгында эксперттик комиссиянын мүчөсү Кадырова Тойжан Рыскулованын ««Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүнүн мотивациясын өркүндөтүүнүн методикасы» деген темадагы 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясын Д 13.23.675 диссертациялык кеңешинде аталган мүчүлүштүктөрдү, сунуштарды түзөтүүдөн кийин гана, диссертацияны алдын ала коргоого сунуштоого болот.

Эксперттик комиссиянын
мүчөсү п.и.д, профессор

Д.Б. Бабаев

Бабаев Д. Б.

Заверено подписью Бабаева

25.09.2023

*Эксперт Д.Б.Бабаевдин колун
таастыктайлы.
Окумуштуу Катгас Д.Б.*

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети жана Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетине караштуу Д 13.23.675 диссертациялык кеңештин эксперттик комиссиянын мүчөсү п.и.д., профессор Б. Д. Бабаев тарабынан даярдалган 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн даярдалган Кадырова Тойжан Рыскуловнанын «Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүнүн методикасы» деген темадагы диссертациясына жазган

КОРУТУНДУСУ

Д 13.23.675 диссертациялык кеңештин эксперттик комиссиянын мүчөсү п.и.д., профессор Б. Д. Бабаев изденүүчү Кадырова Тойжан Рыскуловна тарабынан жазылган 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган «Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүнүн методикасы» деген темадагы диссертациясын окуп чыгып, төмөндөгүдөй чечимге келди:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Кадырова Тойжан Рыскуловна тарабынан берилген *«Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүнүн методикасы»* деген темадагы кандидаттык диссертациясы, диссертациялык кеңештин *профиле туура келет*. Аталган илимий иште 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистигинин паспортуна толугу менен жооп берүүчү окутуунун теориясы жана методикасы боюнча илимий изилдөө иштери жүргүзүлгөн.

1. Илимий иштин максаты: катары келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн мазмунун өркүндөтүүнүн

технологиясын иштеп чыгуу жана анын натыйжалуулугун педагогикалык эксперимент аркылуу текшерүү деп берилген.

2.1. Изилдөөнүн максатына жана илимий божомолуна жараша төмөнкү милдеттер белгиленген:

1. Жогорку окуу жайларда келечектеги физика мугалимдерин даярдоонун теориядагы жана практикадагы абалын талдоо.

2. Студенттердин окуу-таануу ишмердүүлүгүн калыптандыруунун мазмунун жана аны өркүндөтүүнүн илимий-методикалык шарттарын аныктоо.

3. Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүгө багытталган дидактикалык материалдарды даярдоо жана окутуунун технологияларын иштеп чыгуу, аны жогорку окуу жайлардын практикасына киргизүү.

4. Иштелип чыккан физика дисциплинасынын окуу методикасынын эффективдүүлүгүн педагогикалык экспериментте текшерүү жана аларды талдоо.

Диссертациялык иштин **изилдөө объектиси** катары жогорку окуу жайларда келечектеги физика мугалимдерин даярдоо процесси каралган.

3. Изилдөөнүн предмети: келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн калыптандыруу.

Бул 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча изилдөөнүн багытына туура келет.

Диссертациялык темага байланыштуу илимий иштерди жүргүзүүдө төмөнкүдөй **илимий методдор колдонулган:** теориялык изилденүүчү проблема боюнча психологиялык-педагогикалык, методикалык адабияттарды талдоо, логикалык ой жүгүртүү, салыштыруу, абстракциялоо, сурамжылоо, идеалдаштыруу, пикир алмашуу, алдыңкы тажрыйбаларды пайдалануу, эксперимент, педагогикалык тажрыйбаларды анализдөө жана жалпылоо.

Колдонулган илимий методдор 13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча изилдөө методдорунун талаптарына туура келет.

4. Диссертациянын теманын актуалдуулугу: Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларында физика мугалимдерин даярдоонун негизги маселелеринин бири – студенттердин билим сапатын жогорулатуу болуп саналат. Мамлекетибизде кабыл алынган 2021-2040-жылдары Билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясында: «...**билим берүү уюмдарында компетенттүү адистерди даярдоонун сапатын конкреттүү жакшыртуу; билим берүү системасындагы инсандын мотивациялык чөйрөсүнүн өнүгүшүнө, өсүшүнө багытталган ар тараптуу иштерди жакшыртуу...**» белгиленген. Физик студенттердин билим сапатын жакшыртуунун фундаментталдык негиздеринин бири катары окуу–таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүү. Республикабыздагы 2021 – жылы бекитилген жогорку кесиптик билим берүү стандарттында болочоктогу физика мугалими ээ болуучу компетенцияларда “ **... келечектеги кесибинин коомдук маанисин түшүнөт, кесиптик ишмердүүлүгүн жүргүзүүгө мотивацияланып турат**” деп так жана даана көрсөтүлгөн.

5. Илимий натыйжалар:

Диссертацияда педагогикалык илимдердин өнүгүшү үчүн белгилүү бир мааниге ээ болгон төмөндөгүдөй илимий жактан негизделген жаңы теориялык натыйжалар негизделген: жогорку окуу жайларда келечектеги физика мугалимдерин даярдоонун теориядагы жана практикадагы абалы талдоого алынып, студенттердин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүнүн илимий-методикалык шарттары аныкталган; келечектеги физика мугалимдеринин таанып-билүү ишмердүүлүгүн өнүктүрүүгө багытталган дидактикалык окуу материалдары аны практикада киргизүүнүн модели иштелип чыккан; студенттердин окуу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүнүн технологиясы иштелип чыккан.

6. Диссертациялык иштин практикалык мааниси: изилдөөнүн натыйжасында алынган илимий-методикалык жыйынтыктар жогорку окуу жайларында келечектеги физика мугалимдерин даярдоого жардам берет, окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүгө багытталган окутуунун технологиялары физика адистигинде окуган студенттерди, магистрлерди даярдоодо жана мугалимдердин квалификациясын жогорулатуу институттарында колдонууга болот.

7. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши: Авторефераттын мазмуну диссертациянын мазмунуна толук дал келет. Авторефераттын резюмелери мамлекеттик, расмий жана англис тилдеринде бирдей жазылган.

8. Айрым мүчүлүштүктөр:

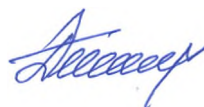
1. Изилдөөнүн коюлган милдеттерине карата илимий жаңылыгын жана теориялык баалуулугун, коргоого коюлуучу негизги жоболорго тиешелүү түзөтүүлөрдү киргизүү зарыл.
2. Авторефераттын 17-бетиндеги “Физиканы окутууда студенттердин окуу-таануу ишмердүүлүгүнүн мотивациясын калыптандыруу методикасы” берилген моделде окутуунун технологиялары берилген эмес.
3. Педагогикалык эксперименттин милдеттерин так аныктоо зарыл.

9. Сунуштар:

1. Ар бир главанын корутундуларын, жалпы корутундунун мазмундарын тактоо керек.
2. Диссертацияда, авторефератта узун сүйлөмдөр (бир бетке чейин) кезигет, аларды кыскартыш керек.
3. Диссертацияда коюлган изилдөөнүн милдеттерине жана мазмунуна түзөтүү киргизүү зарыл.
4. Студенттердин таанып-билүү ишмердүүлүгүнүн критерийлери берилиш керек.

Корутунду: Жыйынтыгында эксперттик комиссиянын мүчөсү Кадырова Тойжан Рыскуловнанын «Келечектеги физика мугалимдеринин окуу-таануу ишмердүүлүгүн өркүндөтүүнүн методикасы» деген темада **13.00.02 - окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика)** адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясын Д 13.23.675 диссертациялык кеңешинде аталган сунуштарды эске алуу менен диссертацияны алдында коргоого сунуштаймын.

Эксперт: пед. ил. докт., проф.

Б. Д. Бабаев

КӨЧҮРМӨСҮ ТУУРА
КОПИЯ ВЕРНА

19.03.2024

OK Baf

Эксперт Б.Д. Бабаевден
Көп тапшырган тасвирлейм.
Окумуштуу катары